[Ravier 1988]
Ravier, Luc: `Neerlandistiek in het buitenland.' In: *Neerlandia*. Orgaan van het Algemeen Nederlandsch Verbond, jg. 92, nr. 1, 1988, p. 12-17.

NEERLANDISTIEK IN HET BUITENLAND

EEN LANGE VOORGESCHIEDENIS

Het Nederlands is de standaardtaal in twee staten. Die gedeelde aandacht betrof het Nederlands binnen de landsgrenzen, maar evenzeer het Nederlands dat buiten die landsgrenzen, extra muros, werd bestudeerd en onderwezen.
Al heel lang groeide het besef dat een gemeenschappelijke taal de gemeenschappelijke aandacht van de overheden behoefde. Na vele jaren denken over deze aangelegenheid is uit dit besef het Verdrag inzake de instelling van de Nederlandse Taalunie geboren. De ondertekening ervan tussen België en Nederland vond op 9 september 1980 te Brussel plaats.
Het sluiten van dit verdrag mag tot op vandaag als een unicum in de hele wereld gelden, omdat voor het eerst de ondeelbaarheid van een taalgebied in een verdrag tussen 2 staten werd vastgelegd.
Ook binnen de geschiedenis van Noord en Zuid kan de oprichting van de Nederlandse Taalunie gezien worden als een belangrijk historisch feit, omdat deze een geïnstitutionaliseerde vorm van toenadering is tussen twee landen die tot het einde van de 16de eeuw een gezamenlijke historische ontwikkeling hebben gekend.
De kloof die tussen het katholicisme en het protestantisme is ontstaan, heeft als gevolg van de politieke en religieuze twisten zulke diepe maatschappelijke wonden geslagen dat een duurzame politieke hereniging van de lage landen bij de zee wel definitief tot het verleden behoort. Tot een echte „culturele breuk" tussen Noord en Zuid is het evenwel nooit gekomen.
Mede in de geest van de romantiek en aangewakkerd door de kortstondige hereniging van België en Nederland onder Willem I in de periode 1815-'30, werd de herinnering wakker gemaakt aan het verre gemeenschappelijke verleden en de nauwe taalverwantschap tussen Noord en Zuid. Er volgden tal van activiteiten die samenwerking tussen Noord en Zuid op gang moesten brengen. Belangrijke initiatieven in dit verband waren de Taal- en Letterkundige Congressen, die vanaf 1849 beurtelings in Noord en Zuid werden gehouden.
Tegelijk droomde een aantal schrijvers en filologen, gesteund door enkele ruimdenkende politici, van de oprichting van een soort gezamenlijke Academie, een Taalverbond, maar tot concrete resultaten kwam het niet. Noord en Zuid waren in de 19de eeuw nog niet rijp voor een gemeenschappelijke onderneming van blijvende aard. Pas in het midden van de twintigste eeuw werden enkele officiële stappen tot samenwerking gezet, die een duurzaam resultaat zouden opleveren. Zo werd in 1951 op initiatief van de Belgische regering de eerste Algemene Conferentie der Nederlandse Letteren georganiseerd. Hieruit ontstond in 1956 de driejaarlijkse Prijs der Nederlandse Letteren, die sedertdien beurtelings door het Belgische of het Nederlandse staatshoofd wordt uitgereikt. Op 14 november 1986 werd de Prijs, die voor het eerst onder de hoede van de Nederlandse Taalunie viel, door Koningin Beatrix aan laureaat Hugo Claus uitgereikt.

HET BELGISCH-NEDERLANDS CULTUREEL VERDRAG EN DE NEDERLANDSE TAALUNIE

Niet minder belangrijk voor de groeiende officiële samenwerking tussen Noord en Zuid is de ondertekening van het Belgisch-Nederlands Cultureel Akkoord in 1946, waarvan het 40-jarig bestaan eveneens in 1986 werd gevierd in Den Haag. Het is hoofdzakelijk in het kader van de werkzaamheden van dit verdrag dat na jarenlange voorbereiding in de jaren zeventig de Nederlandse Taalunie uiteindelijk zou worden opgericht.
De Taalunie is dus het sluitstuk van een reeds sinds jaren manifeste wil van de regeringen in beide landen om tot gezamenlijke initiatieven te komen. Het Belgisch-Nederlands Cultureel Akkoord (1946), met het addendum van 1958 over de spelling, de Algemene Conferentie der Nederlandse Letteren (1951), de Woordenlijst van de Nederlandse Taal (1953), de Stichting ter Bevordering van de Vertaling van Nederlands letterkundig werk (1954), het Instituut voor de Nederlandse Lexicologie (1967), de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek (1970), de Bibliografie van de Neerlandistiek (1970), het Certificaat Nederlands als Vreemde Taal (1974), de Algemeen Nederlandse Spraakkunst (1976) zijn vóór de Nederlandse Taalunie ontstaan. Op een paar uitzonderingen na hebben zij thans in de schoot van de Taalunie een geïnstitutionaliseerd onderkomen gevonden.
Hieraan werden, op initiatief van de Taalunie, enkele nieuwe samenwerkingsverbanden toegevoegd; bijvoorbeeld een overlegstructuur voor onderwijsonderzoek en -documentatie (OORD-1985) en een samenwerkingsverband Nederlandstalige Terminologie (SaNT-1986) waaraan onder andere het Nederlandse Normalisatie-instituut en het Belgisch Instituut voor Normalisatie hun medewerking verlenen. Voor de uitgeverij en boekhandel zowel als voor de radio, televisie en pers en voor bibliotheekwezen en documentatie zijn met verschillende instellingen contacten gelegd om ook in deze sectoren tot een meer geïnstitutionaliseerde vorm van samenwerking of overleg te komen.
Daarnaast heeft de Taalunie ruime en gevarieerde

Docenten Nederlands aan buitenlandse universiteiten op de openingszitting van het 9e Colloquium Neerlandicum (Nijmegen, 26-8-1985).

bevoegdheden gekregen op het gebied van spelling, spraakkunst, terminologie, woordenboeken, Nederlands voor anderstaligen, wetenschappelijk onderzoek op het vlak van taal en letteren, uitgeverij en boekhandel, vertalingen, verantwoord taalgebruik, onderwijs van de Nederlandse taal en letteren in binnen- en buitenland, sommige aspecten van het mediabeleid en het ondersteunen van particuliere initiatieven die tot de verwezenlijking van de doelstelling van de Taalunie kunnen bijdragen. Het is de bedoeling dat de Nederlandse Taalunie mettertijd hiervoor een aangepast beleid uitwerkt. Zij laat zich bij de beleidsvoorbereidingen assisteren door een netwerk van instituten, adviesraden, universiteiten, werkgroepen en ministeries uit Nederland en Vlaanderen.
Het weze echter vooraf duidelijk dat de Taalunie niet bij machte is om dit alles meteen aan te pakken. Daarvoor beschikt zij over te bescheiden financiële middelen en een te klein ambtelijk apparaat in haar Algemeen Secretariaat, dat dit beleid dient voor te bereiden en uit te voeren.
Daarom hebben het Comité van Ministers in samenspraak met de Parlementaire Commissie en op advies van de Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren beslist een aantal prioriteiten te stellen. Een van de domeinen die met voorrang moet worden behandeld is de neerlandistiek extra muros.

NEERLANDISTIEK EXTRA MUROS

De overdracht van de zorg voor de neerlandistiek extra muros van de regeringen aan de Taalunie heeft zich stap voor stap voltrokken. Aanvankelijk besloten

de desbetreffende ministers om eerst de docentschappen Nederlands in de landen van de Europese Gemeenschap aan de Taalunie over te dragen. Deze overdracht ging in bij het begin van 1985. Vervolgens kwam de overdracht van de docentschappen Nederlands elders in de wereld, per 1 januari 1986. Twee landen bleven nog buiten deze overhevelingen : Zuid-Afrika en Indonesië. Zuid-Afrika bleef er buiten, omdat de landen van het Taalunieverdrag op het ogenblik geen behoefte gevoelen aan verdieping van de culturele betrekkingen met de Republiek van Zuid-Afrika. En Indonesië werd nog niet overgeheveld, omdat de betrekkingen met dit land — anders dan met Zuid-Afrika — juist zeer uitgebreid en diepgaand zijn, waardoor in het protocol van overdracht heel wat zaken nauwkeurig moeten worden geregeld. Dit proces zal spoedig voltooid zijn.
De Taalunie is de enige organisatie geworden die zich met alle docenten Nederlands aan buitenlandse instellingen van wetenschappelijk onderwijs zal bezighouden.
In verband met de overheveling van dit werkveld heeft het Comité van Ministers van de Nederlandse Taalunie beslist dat de Nederlandse Taalunie gedurende enkele jaren het beleid van de vroegere subsidiegevers onveranderd zal voortzetten. Hieraan wordt nu loyaal uitvoering gegeven, wat niet belet dat de Taalunie ook oog heeft voor het steunen van enkele nieuwe initiatieven, zij het dan in beperkte mate, omdat haar, bij de overheveling van de Neerlandistiek extra muros door de beide landen, slecht gemarkeerde bedragen ter beschikking zijn gesteld.
Sedert de Taalunie de neerlandistiek extra muros in haar takenpakket heeft, heeft zij niet nagelaten om de voorheen geldende omslachtige administratieve procedures voor het doorsluizen van subsidies naar de docenten in het buitenland enigszins te stroomlijnen en te versoepelen. Op die manier kunnen zij nu zelf over het geld voor de hun toegewezen boekensubsidie beschikken en eigenhandig het nodige leermateriaal en boekenpakket aanschaffen.
Intussen wordt het ook duidelijk op welke soort ondersteuning van Taaluniewege de docenten kunnen rekenen. Het gaat in hoofdzaak, behalve het geven van boekensubsidies, om aanvulling op lonen van docenten, het betalen van een bijdrage in de reiskosten van groepen Nederlandsstuderenden naar België en Nederland, het financieren van geregelde docentenvergaderingen in de ons omringende landen, het co-financieren van ter plaatse gehouden symposia, colloquia en de daaruit voortvloeiende publikaties, het ter beschikking stellen van didactisch materiaal zoals leerboeken, audio- en videocassettes en dies meer.
Vooral op dit laatste gebied heeft de Taalunie zich sedert de laatste drie jaar met enkele noemenswaardige initiatieven verdienstelijk gemaakt.
De Taalunie heeft terstond na de overheveling van neerlandistiektaken bij de docenten navraag gedaan naar behoeften aan educatief materiaal. Aan de hand van de ontvangen antwoorden werd een voorlopig rapport opgesteld. Op grond van dit rapport heeft de Taalunie in samenwerking met de Belgische Radio en Televisie en met Radio Nederland Wereldomroep het cursuspakket „Gesproken Nederlands" uitgebracht.
Uitgegeven zijn voorts eigentijdse cabaret-liedjes uit het repertorium van Vlaamse en Nederlandse cabaretartiesten. De liedjes werden bijeengebracht op twee audio-cassettes onder de titel „Zo zingt men in het Nederlands".
In 1986 werd de eerste serie van zes cassettes uitgebracht met video-materiaal, dat de Taalunie vrij van rechten heeft gekregen van de Nederlandse Rijksvoorlichtingsdienst en de Filmdienst van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Deze cassettes zijn geleverd aan de Belgische en Nederlandse ambassades in de landen waar de neerlandistiek wordt beoefend. Wie met deze cassettes wil werken, kan ze van de ambassades te leen vragen. Intussen wordt gewerkt aan een tweede serie.
De Taalunie is ook met Teleac in contact getreden ten einde een pakket video-cassettes aan te kopen van de succesvolle cursus „Nederlandse literatuur na 1830".
Op dezelfde wijze zullen ook een aantal schrijversportretten ter beschikking worden gesteld. Deze schrijversportretten van onder meer Hugo Claus, Ward Ruyslinck, Harry Mulisch, Maarten 't Hart, Simon Vinkenoog en Remco Campert werden geproduceerd door de Stichting Schrijvers in Beeld uit Amsterdam.
Medio 1987 werd een vervolgserie van drie videocassettes verspreid over actuele politieke en toeristische onderwerpen uit de programma's Panorama en Boeketje Vlaanderen en uit het nieuwsjournaal van de BRT. Deze serie vult de serie „In view of Holland" aan, die door de Nederlandse Rijksvoorlichtingsdienst wordt uitgebracht.
In samenwerking met de BRT-Wereldomroep, Radio Nederland Wereldomroep en de Taalunie wordt een radio-cursus Nederlands voor Franstaligen opgezet die begin 1988 wordt uitgezonden door de beide omroeporganisaties in een groot aantal afleveringen.
Tevens heeft de Nederlandse Taalunie voor een flink bedrag met BRT en NOS geparticipeerd in een TV-documentaire over Multatuli, die in oktober 1987 werd uitgezonden in Nederland en België.
Geïnspireerd door de welbekende BBC-serie „The Story of the English Language" wordt in samenwerking met de NOS en BRT gewerkt aan de produktie

van een televisieserie van een vijftal afleveringen over de geschiedenis van het Nederlands.
De Nederlandse Taalunie zal bekijken of beide produkties vrij van rechten op video-cassette beschikbaar kunnen worden gesteld ten behoeve van de docenten Nederlands in het buitenland.
Tot zover de leermiddelen die door toedoen van de Taalunie beschikbaar zijn of zullen komen voor de neerlandistiek extra muros.

Uit het voorgaande moge blijken dat de Taalunie thans een periode van „captive indolence" achter de rug heeft.
Dit is echter nog niet helemaal het geval wat de opzet van een eigen structureel beleid ten aanzien van de neerlandistiek extra muros betreft.
De beschikbare financiële middelen blijven schrikwekkend laag als wij een vergelijking maken met wat andere landen over hebben voor de uitstraling en promotie van hun eigen taal en cultuur.
Ik durf hier nauwelijks een vergelijking aan te gaan met onze grote buurlanden: Frankrijk, de Bondsrepubliek Duitsland of het Verenigd Koninkrijk. Deze vergelijking gaat niet op, alleen al omdat het aantal moedertaalsprekers in deze landen op verre na niet vergelijkbaar is met het aantal moedertaalsprekers in de Nederlanden.
Een verantwoorde vergelijking lijkt mij wel mogelijk wat één van de kleinere broertjes uit de Germaanse taalfamilie aangaat, met name Zweden, dat voor zijn buitenlandse taalpolitiek via het Svenska Institutet in 1985 een vrij behoorlijk bedrag van 57.669.546 kronen ofwel 21 miljoen gulden veil had, waarvan 2.593.244 kronen ofwel ± fl. 950.000,- werd besteed aan het onderwijs Zweeds in het buitenland.
Daar staat van Taaluniezijde tegenover een bedrag van ongeveer fl. 1 miljoen (20 miljoen BF.) dat door Nederland en België gezamenlijk gedoteerd is op de begroting van 1987 ten bate van de neerlandistiek extra muros. Met dit laatste bedoel ik dan nog uitsluitend de studie van het Nederlands op universitair vlak.
De neerlandistiek wordt thans bedreven in nagenoeg 160 buitenlandse universiteiten. Zowat 400 docenten staan er in voor de studie en de verspreiding van het Nederlands in zijn diverse aspecten: taalverwerving, taalkunde, literatuurgeschiedenis, studie van land en volk.

Voor de Taalunie is het met bovengenoemd bedrag niet mogelijk een offensieve promotiepolitiek voor het Nederlands in het buitenland te voeren. De Taalunie wenst daarom bij het ontwikkelen van een nieuw beleid een realistisch standpunt in te nemen. Hierbij staat haar niet zozeer de kwantiteit van het aantal docentschappen, maar veeleer de kwaliteit van de docentschappen voor ogen. Uitgaande van de bestaande situatie wil zij vooral docentschappen die goed functioneren, consolideren en versterken.
Gelet op de huidige economische crisis, die ongetwijfeld haar weerslag heeft op de financiële rijkspolitiek van Nederland en België, waar drastische bezuinigingsmaatregelen bijna noodgedwongen schering en inslag zijn, dient de Nederlandse Taalunie als intergouvernementele organisatie op middellange termijn rekening te houden met de bescheiden middelen die haar door de overheden ter hand zullen worden gesteld. Het komt er dus op aan om deze middelen zo goed mogelijk te besteden.

DE PLAATS VAN DE NEERLANDISTIEK IN HET INTERNATIONALE CULTUURBELEID VAN VLAANDEREN EN NEDERLAND

De algemene beleidsvisie van de Taalunie zal tevens moeten aanknopen bij het internationale cultuurbeleid van Vlaanderen en Nederland, dat juist de laatste jaren een zekere profilering heeft gekregen. In beide landen wordt gemeend dat bevordering van de waardering in het buitenland voor de eigen cultuur een element is bij de bevordering van de eigen economische betrekkingen met dat buitenland. Afgezien van de vraag, of dit verband tussen cultuur en internationale economische betrekkingen terecht een

Forum over „De Nederlanden in de laatste twintig jaar", op het 9e Colloquium Neerlandicum. Van links naar rechts: Mevrouw N. Maes, Prof. Dr. H. Brandt Corstius, Prof. Dr. A.J.A. van Zoest, de heer J. Deleu en Prof. Dr. K. van het Reve.

oorzakelijk karakter zou hebben, blijft de algemene opvatting dat kleine mogendheden gezamenlijk sterker staan dan als zij afzonderlijk optreden. Het motto van de Belgische staat luidt : Eendracht maakt macht. Geldt dat in 1987 niet meer ? In de Noordelijke Nederlanden schreef men in de 16de eeuw al : Concordia res parvae crescunt. Het was het motto van de Unie van Utrecht. Is die waarheid achterhaald, of misschien vergeten ?
Nederland en Vlaanderen moeten hun krachten bundelen, en daardoor de ruimte krijgen om hun traditionele belangen met meer succes te kunnen nastreven.

De discussie over een gemeenschappelijk cultureel buitenlands beleid, te voeren door de Taalunie, zal zich in belangrijke mate richten op de neerlandistiek extra muros. Wat dat toekomstig beleid betreft, moet de Taalunie ook rekening houden met het feit dat de neerlandistiek extra muros nog in volle ontwikkeling verkeert. Pas in de jaren vijftig is de ondersteuning van de docentschappen Nederlands in het buitenland op gang gekomen. In de jaren zestig hebben Vlaanderen en Nederland, los van elkaar, een aantal initiatieven tot ondersteuning genomen.
In de jaren zeventig is er voor het eerst sprake van een gezamenlijke en gerichte actie tussen Vlaanderen en Nederland tegenover de neerlandistiek in het buitenland. Mede dank zij de oprichting in 1970 van de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek, die om de drie jaar een Colloquium Neerlandicum organiseert ten behoeve van de buitenlandse docenten Nederlands, en met ruggesteun van een aantal particuliere organisaties zoals het Algemeen Nederlands Verbond, de Stichting Ons Erfdeel, het Komitee voor Frans-Vlaanderen, de Orde van den Prince, werden aan de overheid een aantal resoluties en aanbevelingen voorgelegd.
In het kader van het Belgisch-Nederlands Cultureel Akkoord werd in 1972 een gemengde Belgisch-Nederlandse subcommissie voor de neerlandistiek in het buitenland opgericht. Deze commissie had tot taak de overheid van advies te dienen. Alhoewel deze commissie diverse pogingen heeft ondernomen om een beleidsadvies aan de overheden in Noord en Zuid voor te leggen, is zij er niet in geslaagd deze laatste tot een gedegen structurele en gezamenlijke actie te bewegen.
Toen deze gemengde commissie in september 1984 voor het laatst bijeenkwam, werd besloten dat de Nederlandse Taalunie voortaan zou instaan voor de gemeenschappelijke bevordering van de studie en de verspreiding van de Nederlandse taal en letteren in het buitenland.

Al met al wordt de Taalunie nu geconfronteerd met een erfenis van een beleid uit het verleden dat zich aanbiedt als een broze mozaïek van hoofdzakelijk op ad hoc basis genomen beslissingen.
De grote zorg van de Nederlandse Taalunie bestaat erin dit vorige beleid om te buigen naar een gedegen structuur, die voldoende flexibel is om nieuwe elementen in de te verwachten ontwikkeling van de neerlandistiek extra muros in te passen. Er zijn hierbij immers een aantal moeilijk in te schatten factoren van buitenaf die een belangrijke rol spelen in de beïnvloeding van de neerlandistiek. Ten slotte behoort het immers tot de autonomie van de universiteiten in het buitenland om zelf te bepalen waar zij met een leeropdracht Nederlands naartoe willen. Het is en blijft de taak van de Taalunie hierop in te spelen.

Bij het ontwikkelen van een nieuw beleidsplan ligt het voor de hand dat er een aantal prioriteiten wordt gesteld.
Allereerst mag er niet worden getornd aan de docentschappen Nederlands die deugdelijk wetenschappelijk werk verrichten. Wat goed functioneert, moet worden aangemoedigd. Deze kwalitatief rendabele docentschappen kunnen de steunpunten worden, waarvan een stimulerende werking uitgaat naar de omringende, kleinere éénmansdocentschappen. Hier werkt de docent vaak noodgedwongen geïsoleerd en beschikt hij slechts over geringe ondersteuningsmiddelen qua infrastructuur, bibliotheek, didactische middelen en dergelijke. Het ware wenselijk dat er een hechtere samenwerking tussen deze grote centra en de overige docentschappen zou groeien, waardoor een vlotte uitwisseling van docenten en materiaal de positie van het Nederlands aldaar ten goede komt.
De Nederlandse Taalunie opteert derhalve voor een speerpuntenbeleid waarbij ook een geografische prioriteitsstelling noodzakelijk is. Allereerst zullen daarbij die landen aan de orde komen, waarbinnen de neerlandistiek zowel in kwantitatief maar vooral kwalitatief opzicht van betekenis is. Binnen die landen zelf dienen een aantal regionale zwaartepunten te worden uitgebouwd.
Wat de landelijke prioriteiten betreft, gaat de aandacht in de eerste plaats naar de landen van de EG en daarbinnen in het bijzonder naar de ons omringende landen, met name de Bondsrepubliek Duitsland, Frankrijk en Groot-Brittannië. De densiteit van het aantal docentschappen is hier bijzonder groot en er liggen belangrijke concentratiepunten, waar de neerlandistiek op een hoog wetenschappelijk niveau wordt beoefend. Nederlands geniet er vaak ook een erkende status als volwaardig hoofdvak. Dergelijke concentratiepunten zijn ook te vinden in de Verenigde Staten en in

sommige landen van Midden- en Oost-Europa, vooral in Polen.

Tenslotte blijft er nog Indonesië, waar wegens de historische banden met Nederland, het Nederlands nog altijd een bijzondere positie heeft.
Het voeren van een dergelijk speerpuntenbeleid betekent overigens niet dat de ontwikkeling van de neerlandistiek in de overige landen zal worden veronachtzaamd. Waar het nodig is, en als blijkt dat een universiteit zich bijzondere inspanningen getroost voor het behoud van het vak Nederlands op haar curriculum, blijft de Taalunie desgevraagd bereid bij te dragen tot de logistieke en didactische ondersteuning van het docentschap.
Ook nieuwe initiatieven zullen niet worden geschuwd. Voor de ondersteuning van een nieuw docentschap hanteert de Nederlandse Taalunie de volgende stelregel : er kan een bepaald startkrediet worden gegeven op voorwaarde dat de universiteit financieel garant staat voor de verdere ontwikkeling van het docentschap.
Het spreekt vanzelf dat het beoogde beleid hiermee niet af is. Zo zal er ook aandacht moeten worden geschonken aan het uitwerken van een degelijk statuut van de in het buitenland werkzame docenten. Voorts dient het een bestendige zorg te zijn op welke manier de Taalunie kan bijdragen tot de didactische en professionele ondersteuning, de scholing en nascholing van deze docenten. Hoe kunnen uitwisselingsprogramma's voor professoren intra en extra muros worden aangemoedigd? Op welke manier kunnen docenten en studenten met een studieverblijf in Nederland en/of Vlaanderen hun voordeel doen? Op welke wijze en in welke mate kan de Nederlandse Taalunie wetenschappelijk onderzoek in de neerlandistiek extra muros bevorderen?
Overigens blijft de studie van het Nederlands in het buitenland niet beperkt tot de universitaire neerlandistiek. Mettertijd zal de Taalunie ook aandacht besteden aan het overige onderwijs Nederlands, met name in het voortgezet en basisonderwijs, in volkshogescholen en in de volwassenenvorming. Dit onderwijs vertegenwoordigt immers een niet onaanzienlijk aantal leerlingen in onze buurlanden Frankrijk, vooral in de regio Nord-Pas de Calais, de Bondsrepubliek Duitsland, in Nedersaksen en Noordrijn-Westfalen, en ook her en der in Groot-Brittannië.
Diverse particuliere instanties, zoals het Komitee voor Frans-Vlaanderen, het Algemeen Nederlands Verbond en de Marnixring verlenen reeds geruime tijd steun aan dit onderwijs. Het is overbodig erop te wijzen dat die steun nog ontoereikend is, maar bovendien gebeurt deze steunverlening inefficiënt en versnipperd. Binnen de Nederlandse Taalunie, als overkoepelend orgaan, kan een gebundelde actie gerichter en beter gecoördineerd worden.
Binnenkort zal een begeleidingscommissie aan het werk worden gezet. Zij heeft als taak een inventarisatierapport met aanbevelingen op te maken over het overige onderwijs Nederlands in het buitenland. Deze aanbevelingen zullen wellicht richtlijnen bevatten, die voor de beleidsvorming ter zake van belang kunnen zijn.
Alhoewel de resultaten van de Taalunie-onderzoekingen op diverse terreinen naar de buitenwereld toe nog niet zo opzienbarend zijn, moge toch voldoende blijken dat daar in de nabije toekomst verandering in komt. Liever dan een resolute ommekeer te veroorzaken, bouwt de Taalunie voort met de bouwstenen die in het verleden zijn aangereikt. Zij gaat hierbij bescheiden en behoedzaam, maar ook en vooral pragmatisch te werk.
Bij het bepalen van haar algemeen beleidsplan zullen oude en nieuwe elementen tegen elkaar moeten worden afgewogen. Soms zullen pijnlijke keuzes onvermijdelijk zijn. Maar als die keuzes binnen Taalunieverband worden gemaakt, hebben zij voordelen : deze beslissingen zullen voor het hele taalgebied gelden en garanderen een grotere beleidscontinuïteit omdat zij niet gebonden zijn aan plotse politieke schommelingen in één van de verdragsluitende landen.
In het verleden is menig samenwerkingsverband mislukt of heeft het slechts ten dele gewerkt, omdat een overkoepelende instantie ontbrak. Zo'n instantie is er met de Taalunie eindelijk gekomen. Ze zit ingewikkeld in elkaar, maar ze werkt!

Luc RAVIER
voormalig hoofdmedewerker van de
Nederlandse Taalunie

(Toespraak voor de afdeling 's-Gravenhage van het A.N.V. op 14 juni 1987).